

Висновок

Тепер коли ми визначили проблеми інноваційного менеджменту та шляхи їх розв'язання, можемо зробити висновок, що для того щоб інноваційний менеджмент міг і надалі ефективно розвиватися в Україні для вирішення його проблем потрібен системний підхід на рівні держави, який необхідно починати з визначення пріоритетів інноваційного розвитку та вдосконалення нормативно-правової бази. У цій базі повинна бути приділена увага мотивуванню менеджерів до інноваційної діяльності. Наприклад, це можуть бути податкові пільги для організації, які займаються інноваційною діяльністю.

Список використаної літератури: 1. *Белінський Л.В.* Менеджмент виробництва та операцій: Підручник.- К., Центр навч. літ. 2005. 2. *Канафоцька Г.І.*: Стан і перспективи розвитку інноваційних процесів в Україні <http://www.tuii.org/>) 3. Про інноваційну діяльність. Закон України № 40—IV від 04.07.2002 р. // Інтелектуальна власність. —2002.— № 10 — С. 35 — 42. 4. Вікіпедія <http://ru.wikipedia.org>. 5. Бібліотека українських підручників <http://pidruchniki.ws>.

Надійшло до редколегії 17.02.2012

УДК 338.512

І. С. ГОЛИШОВА, магістр, НТУ "ХПІ", Харків

РЕЗЕРВИ ЗНИЖЕННЯ СОБІВАРТОСТІ ПРОДУКЦІЇ

Стаття присвячена теоретико-методичним питанням аналізу собівартості продукції та визначенню резервів її зниження на підприємстві.

Статья посвящена теоретико-методическому вопросу анализа себестоимости продукции и определению резервов ее снижения на предприятии.

The article is sanctified to the theoretical and methodical questions of analysis of unit cost and determination of backlogs of her decline on an enterprise.

Ключові слова: собівартість, методи формування собівартості, витрати, резерви зниження собівартості.

Вступ

Одним з найважливіших показників ефективності діяльності підприємства, який комплексно характеризує використання всіх ресурсів, а саме, матеріальних, трудових та фінансових є собівартість продукції. Відповідно до національних стандартів бухгалтерського обліку собівартість реалізова-

ної продукції (робіт, послуг) включає виробничі витрати і складається з виробничої собівартості продукції (робіт, послуг), реалізованої протягом звітного періоду, нерозподілених постійних загальновиробничих витрат та наднормативних виробничих витрат [1]. Вона є базою ціни продукції (її нижньою межею для виробника), визначає економічну ефективність впровадження нової техніки, доцільність та вірогідність виробництва різних видів продукції. Для правильного використання та аналізу даного показника необхідно знати його економічну природу, особливості формування, склад виробничих витрат та шляхи їх зниження. На сьогоднішній день існують різні методи формування собівартості продукції в залежності від мети та подальшого використання даного показника. Вагомий внесок у вивчення питання управління собівартістю внесли такі науковці, як: Л.В. Нападовська, І.А. Басманов, В.Б. Івашкевич, Ф.Ф. Бутинець, С.Ф. Голов, Н.М. Грабова, В.М. Добровський, Л.В. Гнилицька, М.А. Вахрушина, К. Друрі, Т.П. Карпова, М.С. Пушкар, А.Ю. Соколов, Дж. Фостер, Ч.Т. Хорнгрен, М.Г. Чумаченко, В.В. Сопко, В.Г. Швець. Для формування собівартості продукції, відповідно до поставлених завдань на підприємстві, необхідно систематизувати і узагальнити існуючі підходи щодо складу собівартості та визначення резервів її зниження.

Постановка задачі

Метою роботи є дослідження теоретично-методичних положень щодо удосконалення аналізу собівартості продукції та, як наслідок, знаходження резервів її зниження.

Для досягнення мети передбачено розв'язання таких завдань:

- а) уточнити сутність економічної категорії “собівартість” та визначити вплив технологічних і організаційних факторів на формування цього показника;
- б) обґрунтувати доцільність ведення на підприємстві управлінського обліку та його зв'язок із собівартістю продукції;
- в) розглянути методи обліку витрат і калькулювання собівартості продукції

Методологія

Методологічною базою для пошуку резервів зниження собівартості продукції є загальнонаукові методи аналізу та синтезу, узагальнення, графічний метод, метод порівняння та факторний аналіз[2].

Результати дослідження

Собівартість продукції є узагальнюючим показником, який відображає стан техніки і рівень організації виробництва, раціонального, економічно обґрунтованого господарювання на підприємстві.

Для ефективного управління собівартістю велике значення має управління витратами та їх науково - обґрунтована класифікація. Критерії класифікацій та угруповання за ними витрат наведені у таблиці 1

Таблиця 1 - Критерії класифікацій та угруповання поточних витрат

Признак класифікації	Групи витрат
1. Місце виникнення	витрати цеху, ділянки, іншого структурного підрозділу підприємства
2. Можливість віднесення на конкретний об'єкт витрат	прямі і непрямі
3. Ступінь залежності від обсягу виробництва	постійні та змінні
4. Економічний зміст	елементи витрат та статті калькулювання
5. Відношення до виробничого процесу	основні і накладні
6. Ступінь економічної однорідності	прості та комплексні
7. Доцільність їх здійснення	виробничі та невиробничі
8. Ступінь суттєвості	істотні (релевантні) та неістотні
9. Ступінь урегульованості	повністю регульовані, частково регульовані, слабо регульовані

Класифікація витрат по калькуляційних статтями собівартості розкриває цільове призначення витрат та їх зв'язок з технологічним процесом. Це угруповання використовується для обчислення витрат за видами продукції, що виготовляється, і місцем їх виникнення і залежить від багатьох факторів: методу планування витрат, технологічного процесу і продукції. Перелік та зміст статей калькулювання виробничої собівартості продукції (робіт, послуг) регулюється П(С)БО 16 "Витрати", однак обліковою політикою підприємства цей показник може деталізуватися.

Визначення собівартості продукції являє собою процес, що починається зі збору всієї інформації щодо витрат, які виникають при виробництві і реалізації продукції або послуг, та закінчується аналізом загальної величини витрат та визначенням методів, які дозволяють точно розрахувати собівартість кожного виду продукції (3).

Сучасними методами обліку витрат є:

- 1) стандарт-кост;
- 2) директ – костинг;

3) метод калькулювання на основі видів діяльності Activity Based Costing (ABC).

В умовах переходу до ринкової системи господарювання собівартість продукції є одним з основних якісних показників діяльності господарюючих суб'єктів і їх структурних підрозділів. Від рівня собівартості залежать фінансові результати (прибуток або збиток), темпи розширення виробництва, фінансовий стан господарюючих суб'єктів. Зниження собівартості є найважливішим чинником розвитку підприємства. Перед тим, як визначити, які заходи прийняти для зниження собівартості, необхідно провести її аналіз, тобто:

1) оцінити динаміку найважливіших показників собівартості та виконання плану по ним;

2) оцінити обґрунтованість плану по собівартості продукції;

3) визначити фактори, які вплинули на динаміку показників собівартості та виконання плану по ним, величини та причин відхилень фактичних витрат від планових;

4) оцінити динаміку і виконання плану по собівартості по елементам і по статтям калькуляції;

5) виявити втрачені можливості зниження собівартості продукції.

Ціль кожного напрямку аналізу - це виявлення можливостей ефективного використання усіх видів ресурсів в процесі виробництва та збуту продукції.

Зниження собівартості продукції є одним з найважливіших напрямків підвищення ефективності виробництва, конкурентоспроможності продукції і підприємства.

При незмінних цінах зниження собівартості одиниці продукції рівнозначно збільшенню на таку ж величину прибутку. Чим менше величина собівартості продукції, тим більше можливостей у підприємства за рахунок зниження цін стимулювати попит та підвищувати конкурентоспроможність своєї продукції, збільшувати прибуток [4].

Собівартість кожного виробу повинна контролюватися на всіх стадіях його життєвого циклу.(5)

Зниження собівартості за групами факторів підвищення технічного рівня виробництва, удосконалення організації виробництва і праці розраховується в розрізі кожного заходу з допомогою формули 1.1:

$$\Delta C = (C1 + C2) * N \quad (1.1)$$

де ΔC - економія поточних витрат;

C_1, C_2 - поточні витрати на одиницю продукції, до та після впровадження заходів;

N - обсяг продукції в натуральних одиницях, виготовленої з моменту впровадження заходів до кінця року.

При збільшенні обсягу виробництва продукції відбувається відносне зменшення умовно-постійних витрат, що розраховується за формулою 1.2:

$$\Delta C = \frac{C_2 \Delta N}{100} \quad (1.2)$$

де C_u - сума приведених умовно-постійних расходів в базовому періоді;

ΔN - приріст товарної продукції в плановому періоді у процентах.

Зміна асортименту та номенклатури продукції може впливати як у бік зменшення, так і підвищення собівартості товарної продукції. Зниження собівартості продукції має місце при збільшенні питомої ваги продукції з низькими витратами на виробництво та реалізацію в загальному обсязі виробництва. І навпаки, збільшення питомої ваги продукції з високими витратами на виробництво і реалізацію призводить до зростання собівартості товарної продукції [6].

В умовах високих темпів інфляції зміна собівартості продукції повинна визначатися у порівняних грошових одиницях (формула 1.3):

$$C_u = \frac{C_n - C_{баз}}{C_{баз}} * 100 \quad (1.3)$$

де C_u - зміна собівартості в плановому році порівняно з базовим, %;

$C_n, C_{баз}$ - собівартість одиниці продукції, відповідно, в плановому та базовому роках.

Висновки

Таким чином можна сказати, що кожному підприємству необхідно розробити напрямки зниження витрат та напрямки зміни таких факторів:

- 1) технічного рівня виробництва (втілення нової техніки, технології, механізація та автоматизація виробничих процесів);
- 2) поліпшення використання сировини та матеріалів;
- 3) удосконалення організації виробництва та праці (поліпшення обслуговування виробництва, зменшення витрат на управління, поліпшення використання основних засобів, транспортних витрат).

Вдосконалення механізму управління витратами ефективно тільки на основі комплексного системного підходу до вирішення проблеми зниження собівартості продукції на підприємстві.

Список літератури: 1. Економічний аналіз: Навч. посібник / М.А. Болюх, В.З. Бурчевський, М.І. Горбатюк та ін.; За ред. акад. НАНУ проф. М.Г. Чумаченка. - Вид. 2-ге, перероб. і доп. - К.: КНЕУ, 2003. - 556 с. 2. Журнал & ФИНАНСИСТ - №12 (50) декабрь 2011. 3. Міжнародний збірник наукових праць. Випуск 2(14) Скрипник М.І. 4. Зайцев Н. Л. – Экономика промышленного предприятия. – М. – 1998. 5. Савчук В.П. Управление издержками предприятия и анализ безубыточности. 2004. 6. Бердникова Т. Б. Анализ и диагностика финансово-хозяйственной деятельности предприятия: Учеб. пособие. — М.: ИНФРА-М, 2001. — 215 с.

Надійшло до редколегії 20.02.2012

УДК 332.14(477)

Л.Л. АЗАРЕНКОВА, студентка НТУ "ХПИ", Харків

М.В. КУЧЕРЕНКО-ЩЕБЛЫКИНА, преп., НТУ "ХПИ", Харків

ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ ГОРНОЛЫЖНОГО СПОРТА В УКРАИНЕ

Туризм у тому числі гірничо-лижний - одна з ведучих і найбільше розвиваючихся галузей світової економіки. У такий спосіб туризм робить мультипликативний ефект на економічний і соціальний розвиток регіонів. В дослідженні обґрунтована необхідність активного розвитку лижного комплексу й інфраструктури.

Туризм в том числе горно-лыжный - одна из ведущих и наиболее развивающихся отраслей мировой экономики. Таким образом туризм оказывает мультипликативный эффект на экономическое и социальное развитие регионов. В исследовании обоснована необходимость активного развития лыжного комплекса и инфраструктуры.

Tourism, including mountain-skiing-one of the leading and fastest growing sectors in the world economy. Thus, tourism has a multiplier effect on economic and social development of regions. The study substantiated the need for active development of the ski complex and infrastructure.